

державного ун-ту внутрішніх справ. Серія психологічна. 2014. № 2. С. 33-44.

5. Потерпілий від злочину (міждисциплінарне дослідження) / Кол. авторів; за заг. ред. Ю.В. Бауліна, В.І. Борисова. Х. : Вид-во Кроссроуд, 2008. 364 с.

6. Туляков В.О. Віктимологія (соціальні та кримінологічні проблеми) : *монографія*. Одеса : [б.в], 2000. 480 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ САМОРЕГУЛЯЦІЇ

Чепіга В.І.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
chepiga@gmail.com*

Актуальність проблеми. На сьогоднішній день в Україні молодим людям часто складно працевлаштуватись, що відображається на спрямованості на професійне навчання вже у виші – вони часто не орієнтовані на отримання знань і формування умінь та навичок, необхідних для успішної самореалізації у житті. При цьому, спрямованість на професійну діяльність та відповідна мотивація навчання у юності може мати зовнішній характер, бути зумовлена виключно прагматичними цілями, що не відповідає умовам гармонійного особистісного розвитку студентів.

У зв'язку з вищесказаним зростає інтерес дослідників до психологічних чинників успішної навчальної діяльності студента, його професійного становлення. Специфіка професіоналізації та професійної спрямованості висвітлено у працях таких дослідників, як М.Й. Боришевський, Є.І. Головаха, Н.О. Гончарова, В.В. Давидов, І.В.Дубровіна, О.В.Киричук, Б.С. Круглов, В.Ф. Моргун [1], К.В. Седих, В.А.Семіченко, Т.Є. Тітова [2], Б.О. Федоришин, А.С. Харченко, Н.О. Юдіна [3] та ін.).

Проте, дані дослідження зосереджують свою увагу на вивченні специфіки навчально-професійної мотивації студентів у розрізі професійної готовності, зв'язку з рядом особистісних детермінант, навчальними досягненнями, тощо, залишаючи поза увагою вплив такої вагомої інтрапсихічної характеристики студента як рівень саморегуляції. Так, у науковому доробку не вистачає психологічних досліджень, які б відображали специфіку професійної спрямованості студентів з різним рівнем сформованості умінь саморегуляції.

Мета роботи – проаналізувати особливості професійної спрямованості майбутніх психологів з різним рівнем саморегуляції.

Методика та організація дослідження. У дослідженні використані: Тест-опитувальник для виявлення рівня професійної спрямованості студентів (Т.Д. Дубовицька); «Мотивація навчання у виші» (Т.І. Ільїна), методика діагностики навчальної мотивації студентів (за О.О. Реаном та В.А. Якуніним, модифікація М.Ц. Бадмаєвої) та опитувальник «Саморегуляція» (О.К. Осницький). До вибірки дослідження увійшли 60 студентів (36 дівчат та

24 хлопці), 36 із яких навчаються за спеціальністю «Психологія» у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка.

Результати дослідження. Встановлено, що наявний взаємозв'язок професійної спрямованості та регулятивної сфери особистості майбутнього психолога у процесі її професійного становлення.

Студентам-психологам з високим рівнем саморегуляції властиве переважання мотивів оволодіння професією (73%) та набуття знань (44%). Натомість, студентам-психологам з низьким рівнем саморегуляції властиве переважання мотиву отримання диплому (78%). Студенти-психологи, які не мають навичок регуляції своєї навчальної діяльності, навчаються заради того, щоб просто отримати документ про вищу освіту, не надаючи значення якості своєї професійної підготовки. Для них складно організувати свою навчальну діяльність, отже, такі студенти-психологи мають низький рівень вираженості направленості на професійний саморозвиток та отримання професійно важливих знань. Натомість, студенти-психологи з високим рівнем саморегуляції, будучи спроможними до успішної організації своїх навчальних дій, направлені на розвиток себе як професіонала, розвиток необхідних професійних компетентностей, орієнтовані на успішне професійне зростання.

Студенти-психологи з високим рівнем саморегуляції характеризуються переважанням професійного (72%) і навчально-пізнавального (44%) мотиву, мотиву творчої самореалізації (58%), натомість, представники іншої групи – мотиву престижу (39%). Тобто, майбутні психологи, які спроможні успішно організувати свою навчальну діяльність, мають виражену направленість на розвиток себе як професіонала, розвивати свої інтелектуальні здібності та здобувати знання для майбутньої професійної діяльності. Успішна організація навчальної діяльності таких студентів має на меті розвиток їх потенціалу та самореалізації, що підкорюються внутрішньому прагненню до активності та спроможності її організувати. Натомість, студенти, які не спроможні організувати свою діяльність, вважають, що отримання професії сприятиме покращенню їх соціального статусу, розкриватиме для них нові можливості у житті та професійній діяльності. Їм складно спланувати та реалізувати свою навчальну діяльність, тому їх ставлення до навчання формальне, залежне від зовнішнього примусу.

Висновки. Студенти-психологи із різним рівнем саморегуляції мають відмінні показники професійної спрямованості. Зокрема, студенти з високим рівнем саморегуляції, справді, характеризуються переважанням мотивів отримання знань, професійного становлення, навчально-пізнавального мотиву та творчої самореалізації у професії. Натомість, студенти, з низьким показником саморегуляції, дійсно, характеризуються направленістю на отримання диплому, переважанням мотиву досягнення престижу.

Література:

1. Моргун В.Ф. Психодіагностичний супровід особистості у ситуаціях професійного самовизначення. *Наука і освіта*. Одеса, 2016. № 2–3. С. 156–164.

2. Тітова Т.Є. Особливості професійної спрямованості студентів-психологів з різним рівнем саморегуляції. *Психологія і особистість*. 2019. №1 (15). С. 146-157.

3. Юдіна Н.О. Особливості полімотивації студентів різних форм навчання. *Наукові студії із вікової та практичної психології / авт.кол. Н.О.Гончарова, Ю.І.Калюжна, Ю.О.Клименко, О.Г.Коваленко; за ред. К.В.Седих*. Полтава: Астроя, 2018. С.220–232.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ПЕРШОКУРСНИКІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Шворак В.І.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
vitasvorok@gmail.com*

Актуальність проблеми. Сучасний період, який переживає суспільство України, є в усіх відношеннях кризовим. Швидкі зміни, які відбуваються в економічній, політичній, соціальній та інших сферах життя, розповсюдження військових дій, запровадження лок-даунів та обмежень соціальної взаємодії часто являються хаотичними, несподіваними і вимагають від кожного повсякденних незвичних дій та рішень. Такі умови життєдіяльності висувають підвищені вимоги до адаптивних механізмів людини та вимагають впровадження сутнісних змін до організації навчального процесу у вищій школі. У психолого-педагогічній літературі проблема адаптації вивчалась на різних рівнях – від розкриття змісту поняття (Г.О. Балл, Ф. Березін, В. Казначеев), до виявлення чинників, які детермінують цей процес в тих чи інших умовах (М.М. Тесленко, В. Суворова, Н.О. Чайкіна). Останні наукові дослідження відображають специфіку адаптації студентів до навчання у виші (М.М. Тесленко, Л.Г. Перетяцько [3]), так і особливостей пристосування суб'єктів навчально-професійної діяльності до умов пандемії (Н. Ордатій [1], Т.Д. Перепелюк, Н.В. Гриньова [2]).

Актуальність обраної проблеми обумовлена як об'єктивними умовами функціонування вищої школи в умовах дистанційного навчання під час нокдаунів та запровадження військового стану, так і необхідністю психолого-педагогічного забезпечення ефективною адаптації студентів першого курсу до нової професійно-зорієнтованої системи навчання у дистанційній формі.

Мета роботи – проаналізувати специфіку процесу соціально-психологічної адаптації студентів першого курсу до навчання у дистанційній формі у вищому навчальному закладі.

Методика та організація дослідження. Для діагностики особливостей соціально-психологічної адаптації студентів до дистанційного навчального процесу у вищій школі пропонуються наступні методики: Методика діагностики соціально-психологічної адаптації (К. Роджерс, Р. Даймонд); Багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність» (О.Г. Маклаков, С.В. Чермянін); та «Мотивація навчання у вузі» (Т.І. Ільїна). До вибірки дослідження увійшли 60